

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/8263,Wystawa-Za-Marksem-bez-Boga-Laicyzacja-zycia-spolecznego-w-Polsce-Ludowej-w-lata.html>
02.05.2026, 08:48

Wystawa „Za Marksem bez Boga. Laicyzacja życia społecznego w Polsce Ludowej w latach 1945–1989” – Węgierska Górką, 5–27 marca 2012

05.03.2012

W dniach od 5 do 27 marca 2012 r. w Hali Widowiskowo-Sportowej w Węgierskiej Górcie (Osiedle XX-Lecia II RP 12) jest prezentowana wystawa „Za Marksem bez Boga. Laicyzacja życia społecznego w Polsce Ludowej w latach 1945–1989”.

Ekspozycja została przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Katowicach. Scenariusz wystawy opracowały dr Łucja Marek oraz Monika Bortlik-Dźwierzynska. Projekt graficzny wykonał Bogusław Nikonowicz. Na wystawie zaprezentowano materiały (fotografie, plakaty, druki ulotne, dokumenty, fragmenty kronik szkolnych, materiały prasowe) ze zbiorów osób prywatnych i instytucji, m.in.: archiwów centrali i oddziałów IPN, Archiwum Państwowego w Katowicach, Biblioteki Śląskiej w Katowicach, urzędów stanu cywilnego, kilkunastu placówek muzealnych oraz placówek kulturalnych z terenu województwa katowickiego.

***

Laicyzacja, która dokonuje się w naszym kraju, to laicyzacja socjalistyczna. Polega ona nie tylko na porzucaniu wiary, ale także na przyjmowaniu (świadomie lub nieświadomie) socjalistycznych obyczajów i socjalistycznego systemu wartości.

Antoni Michalak, Z problematyki laicyzacji i obrzędowości, Wrocław 1979

Laicyzacja to szeroko rozumiany proces zeświecczenia różnych dziedzin życia, powodujący zmiany w sferze publicznej, świadomości społecznej, w systemie wartości, tak zbiorowym, jak i jednostkowym. W społeczeństwach kapitalistycznych laicyzacja dokonywała się niejako samoistnie, na skutek zaniku głębszych zainteresowań światopoglądowych. W państwach „demokracji ludowej” była ona sterowana przez partie utożsamiające się z materialistycznym światopoglądem, które zmierzały do usunięcia z socjalistycznego państwa religii („opium ludu”) oraz konsolidacji społeczeństwa wokół idei marksistowsko-leninowskich. Laicyzacja, która dokonywała się w PRL, miała zatem charakter laicyzacji socjalistycznej, dotyczyła sekularyzacji przestrzeni publicznej, a także prywatnej sfery życia obywatela. Szeroko rozbudowane świeckie święta, obrzędy i obyczaje służyły afirmacji nowego ustroju, były niejako liturgią religiiopodobnej ideologii, dlatego zamiennie nazywano je laickimi bądź socjalistycznymi.

Na przygotowaną przez OBEP IPN w Katowicach wystawę składa się 35 dwustronnych paneli, podzielonych na tematyczno-chronologiczne moduły. Kolejne bloki panelowe ukazują tło polityczne i etapy laicyzacji (sekularyzację przestrzeni publicznej, życia społecznego, prywatnej sfery życia obywatela, obrzędowość socjalistyczną oraz nowe święta i obyczaje). Ekspozycji będą towarzyszyły fragmenty archiwalnych kronik filmowych, pochodzące ze zbiorów Telewizji Polskiej Oddział w Katowicach, przedstawiające m.in. uroczystość nadania imienia, uroczystą oprawę świeckich ślubów i jubileuszy pożycia małżeńskiego, święto Trybuny Robotniczej, Choinkę

Noworoczną, Dzień Dziecka na Stadionie Śląskim.

Serdecznie zapraszamy!

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Za Marksem bez Boga

Laicyzacja życia społecznego w Polsce Ludowej w latach 1945-1989

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

